

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

NUTQ KAMCHILIGI BO'LGAN BOLALARDA BOLALAR ADABIYOTI
VA FOH'KLORNI O'RGATISH
FANINING O'QUV DASTURI

Ilm sohasi: 100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi: 110000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi: 60112700 – Maxsus pedagogika (Logopediya)

Jizzax-2022

Fan/modul kodi	351NKBBBAFO'04	O'quv yili	2022-2023	Semestr	4	ECTS - Kreditlar	2
Fan/modul turi	Tanlov fan	Ta'lim tili	O'zbek	Haftadagi dars soatlari			
Fanning nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)			
1. Nutq kamchiligi bo'lgan bolalarda bolalar adabiyoti va fol'klorni o'rgatish		Ma'ruza-10 Amaliy-20 Jami-30	30	60			
2. 1. Fanning mazmuni		Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda nutqda nuqsoni mavjud bolalarga bolalar adabiyoti va fol'klorni o'rgatish fanidan nutqini o'stirish uchun zarur nazariy bilim va amaliy malakalar, korreksion ta'lim-tarbiya jarayonini tashkili etish shakllari hamda usullari bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir.					

Fanning vazifasi – talabalarga nutq kamchiligi bo'lgan bolalarda nutq kamchiligi bo'lgan bolalarda bolalar adabiyoti va fol'klorni o'rgatish fanidan nutqda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarga nutq nuqsoni bor bolalarni usullarni amaliyotda qo'llashga o'rgatishdan iborat

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

III. Fanning tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu: Nutq kamchiligi bo'lgan bolalarda bolalar adabiyoti va fol'klor fanning maqsad va vazifalari. (2 soat)

Nutq kamchiligi bo'lgan bolalarda bolalar adabiyoti va fol'klor fanning maqsad va vazifalari. (2 soat)

tushuncha. Nutq kamchiligi bo'lgan bolalarda bolalar adabiyoti va fol'klor fanning maqsad va vazifalari. Bolalar kitobxonligi haqida. Bolalar adabiyotiga qo'yiladigan talablar. Bolalar kitobxonligiga erishish usullari.

2-mavzu: Nutq kamchiligi bo'lgan bolalarda bolalar adabiyoti va fol'klori (2 soat)

Bolalar adabiyoti va bolalar fol'klarining inunmoz adabiyot namunalarini bilan bog'liqligi. Qo'shiqlar. Maqollar. Topishmoqlar. Masallar. Tez ayitishlar. Ertaklar. Adabiy ertaklar. Bolalar adabiyotining janr xususiyatlari.

3-mavzu: Inkluziv ta'limda bolalar adabiyoti va fol'klorda Alisher Navoiy va Gulxaniy ijodi (2 soat)

Alisher Navoiyning "Xamsa" turkumiga kiruvchi dostonlarida ilgari surilgan ta'lim-tarbiyaga oid g'oyalar. Alisher Navoiyning pand-nasihat mazmunidagi asarlarida ifodalangan ijtimoiy-siyosiy, axloqiy-ta'limiy

qarashlar Gulxaniyning “Zarbulmasal” asari tarkibiga kirgan masallarda ilgari surilgan g’oyalari.

4-mavzu: **Abdulla Avloniy va Hamza ijodi (2 soat)**

A.Avloniyning pedagogik faoliyati. Yangi maktablar, o’quv jarayonlari, dars uslubini tashkili etishdagi faoliyati. “Turkiy guliston yoxud axloq” asarining ta’limiy va tarbiyaviy ahamiyati. H.H. Niyoziy ma’rifati. Uning ta’limda joriy etilgan o’qish kitoblari mohiyati. Hamza qalamiga mansub “Gul” turkumiga kiruvchi to’plamlarining badiiy ahamiyati.

5-mavzu: **Jahon bolalar adabiyotining taraqqiyot bosqichlari. (2 soat)**

Adabiy erakchilikning yuzaga kelishi. Sh. Pero, G. X. Anderson, aka-Uka Grimmilar eraklarida ezigulik va yovuzlik urtasidagi azaliy ziddiyat ifodasi. Rus yozuvchilarining bolalarga atab yozgan asarlari Aleksandr Sergeyevich Pushkin yaratgan erak-dostonlarda ilgari surilgan g’oyalari. Nikolay Alekseyevich Nekrasov hayoti va ijodi. Nikolay Alekseyevich Nekrasovning bolalarga atab yaratgan asarlarining o’ziga xos xususiyatlari.

III. Amaliy mashg’ulotlari bo’yicha ko’rsatma va tavsiyalar

Nutq kamchiligi bo’lgan bolalarda bolalar adabiyoti va fol’klorni o’rganishni xalq og’zaki ijodini o’rganish. Bolalarga o’zbek fol’klorshunosligining tarmoqlari. Maqol, topishmoqlarning badiiy va tarbiyaviy ahamiyati. Maqollarda xalq donishmandligining xikmatlatidan foydalanib mashg’ulotlar o’tishga o’rnatish.

III.1. Amaliy mashg’uloti mavzulari

1-mavzu: **O’zbek bolalar adabiyotining o’ziga xosligi va taraqqiyot bosqichlari. (2oat)**

Reja:

1. O’zbek bolalar adabiyotining o’ziga xosligi va taraqqiyot bosqichlari.
2. Xalq og’zaki ijodining bolalar adabiyotidagi o’rni
3. Xalq og’zaki ijodining bolalar adabiyotini tahlil qilish

2-mavzu: **A.Avloniyning “Turkiy guliston yoxud axloq” asarining ta’limiy va tarbiyaviy ahamiyati. (2oat)**

Reja:

1. A.Avloniy pedagogik faoliyati.
2. A.Avloniyning “Turkiy guliston yoxud axloq” asarining ta’limiy va tarbiyaviy ahamiyati
3. A.Avloniyning “Turkiy guliston yoxud axloq” asarini tahlil qilish

3-mavzu: **H.H.Niyoziy qalamiga mansub “Gul” turkumiga kiruvchi**

to’plamlarining badiiy ahamiyati. (2oat)

Reja:

1. H.H. Niyoziy ma’rifati. Uning ta’limda joriy etilgan o’qish kitoblari mohiyatini o’rganish.
2. H.Niyoziy qalamiga mansub “Gul” turkumiga kiruvchi to’plamlarining badiiy ahamiyati.
3. H.Niyoziy qalamiga mansub “Gul” turkumiga kiruvchi to’plamlarini tahlil qilish

4-mavzu: **Sharl Perroning bolalar zavq oladigan eraklariga xos xususiyatlar haqida. (2oat)**

Reja:

1. Sharl Perroning ijodi haqida ma’lumot
2. Sharl Perroning bolalar zavq oladigan eraklariga xos xususiyatlar haqida ma’lumot
3. Sharl Perroning bolalar zavq oladigan eraklardan namunalar keltirish

5-mavzu: **Aka-uka Grimmilar yaratgan eraklarda ilgari surilgan g’oyalari. (2oat)**

Reja:

1. Aka-uka Grimmilar yaratgan ma’lumot
 2. Aka-uka Grimmilar yaratgan eraklarda ilgari surilgan g’oyalari
 3. Aka-uka Grimmilar yaratgan eraklari bolalarga afzal tomonlari
- 6-mavzu: **Xans Kristian Andersen ijodining ko’p qirrali va rang-barang ekanligi. (2oat)**

Reja:

1. Xans Kristian Andersen ijodi haqida ma’lumot
2. Xans Kristian Andersen ijodining ko’p qirrali va rang-barang ekanligini o’ziga xosligi.
3. Xans Kristian Andersen ijodini bolalarga tarbiyaviy ahamiyati

7-mavzu: **Aleksandr Sergeyevich Pushkin yaratgan erak-dostonlarda ilgari surilgan g’oyalari. (2oat)**

Reja:

1. Aleksandr Sergeyevich Pushkinning ijodi haqida ma’lumot
2. Aleksandr Sergeyevich Pushkin yaratgan erak-dostonlarda ilgari surilgan g’oyalari
3. Aleksandr Sergeyevich Pushkin yaratgan erak-dostonlarda bolalarga tarbiyaviy ahamiyati

8-mavzu: **Nikolay Alekseyevich Nekrasovning bolalarga atab yaratgan asarlarining o’ziga xos xususiyatlari. (2oat)**

<p>Reja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nikolay Alekseyevich Nekrasovning ijodi haqida ma'lumot 2. Nikolay Alekseyevich Nekrasovning bolalarga atab yaratgan asarlarining o'ziga xos xususiyatlari 3. Nikolay Alekseyevich Nekrasovning bolalarga atab yaratgan asarlarini tahlil qilish <p>9-mavzu: Lev Nikolayevich Tolstoyning "Mo'ysafid olma ekdi" hikoyasida ilgari surilgan g'oyalar haqida. (Zoat)</p> <p>Reja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lev Nikolayevich Tolstoyning ijodi haqida ma'lumot 2. Lev Nikolayevich Tolstoyning "Mo'ysafid olma ekdi" hikoyasida ilgari surilgan g'oyalarning o'ziga xosligi 3. Lev Nikolayevich Tolstoyning "Mo'ysafid olma ekdi" hikoyasini tahlil qilish <p>10-mavzu: Korney Ivanovich Chukovskiy ertak-dostonlarida ilgari surilgan g'oyalar. Samuil Yakovlevich Marshak asarlarining janr jihatdan rang-barangligi. (Zoat)</p> <p>Reja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Korney Ivanovich Chukovskiy ertak-dostonlarida ilgari surilgan g'oyalar. 2. Samuil Yakovlevich Marshak asarlarining janr jihatdan rang-barangligi. 3. Xorij ertak – dostonlarini tahlil qilish <p>IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar.</p> <p>Mustaqil ta'limdan ko'zlangan maqsad va vazifalar - bu talabalarda mustaqil bilim olish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.</p> <p>Mustaqil ta'lim amaliy mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rishdan tashqari fan dasturida ko'rsatilmagan, ammo fan bo'yicha talabning bilim doirasini kengaytiruvchi qo'shimcha mavzular doirasida berilgan topshiriqlarni bajarishni o'z ichiga oladi.</p> <p>IV.1. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fol'klorshunoslikning o'ziga xos xususiyatlari 2. O'zbek fol'klorshunosligining tarmoqlari. 3. Maqol, topshimloqlarning badiiy va tarbiyaviy ahamiyatlari 4. Maqollarda xalq domishandligining ifodalinishi 5. Topshimloqlarning g'oyaviy-badiiy xususiyatlari 6. Bolalar tez aytishlari va so'z o'yinlari xususida 7. Qo'shiq atamasi va uning janriy belgilari 8. Mehnat qo'shiqlarining badiiy tahlili
--

<ol style="list-style-type: none"> 9. Mavsum qo'shiqlarining an'anaviyligi. 10. Beshik qo'shiqlarining tarbiyaviy ahamiyati. 11. Afsona va rivoyatlarining o'ziga xos xususiyatlari 12. Tarixiy rivoyatlar va ularning syujet tuzilishi 13. Hayvonlar haqidagi ertaklarning badiiy va tarbiyaviy ahamiyati. 14. Doston janri va turlari haqida 15. Bolalar o'yinlari va o'yin bilan aytiladigan qo'shiqlar. <p>IV.2. Mustaqil ta'limni o'zlashtirish tartibi.</p> <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.</p>
<p>3. V. Fan o'qitishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>«Nutq kamchiligi bo'lgan bolalarda bolalar adabiyoti va fol'klorni o'rgatish» o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida talaba bakalavr: Nutq kamchiligi bo'lgan bolalarda bolalar adabiyoti va fol'klorni o'rgatish fani nutq o'stirish maxsus metodika fanining tarkibiy qismi ekanligi; Nutq kamchiligi bo'lgan bolalarda bolalar adabiyoti va fol'klorni o'qitishning o'ziga xos tomonlari; bolalar adabiyotini o'qitishning umumiy va maxsus didaktik tamoyillari, mazmuni; nutqida nuqsoni bo'lgan o'quvchilarga nutq kamchiligi bo'lgan bolalarda bolalar adabiyoti va fol'klorni o'rgatishning asosiy bo'limlari bo'yicha ta'limiy-tarbiyaviy, korreksion-rivojlantiruvchi ishlarni tashkil etish shakllari, usullarini; o'qish darslarida nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar nutqini o'stirish metodikasi; Nutq kamchiligi bo'lgan bolalarda bolalar adabiyoti va fol'klorni o'rgatishni xalq og'zaki ijodini o'rgatishni bilishi kerak;</p> <p>bolalar adabiyoti fanining maqsad hamda vazifalarini bayon qila olish; turli yoshdagi bolalar kitobxonligi haqida ma'lumot bera olish; bolalar fol'klorni namunalari haqida ma'lumot bera olish;</p> <p>jahon va o'zbek bolalar adabiyoti namunalarining o'ziga xos tomonlarini tushuntira bilish <i>malakalariga ega bo'lishi kerak.</i></p>
<p>4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadialar; • seminarlar (mauntiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

<p>5. VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy nazorat, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.</p> <p>Joriy nazorat. Joriy nazorat semestr davomida seminar mashg'ulotlariga ajratilgan soatlar (jutilik) dan kelib chiqib umumiy 30 ball bilan baholanadi. Jami seminar mashg'ulotlari bo'yicha o'zlashtirish natijalari 100 balllik tizimda 30 ball bilan baholanadi.</p> <p>Oraliq nazoratlar. Oraliq nazoratlar semestr davomida ma'ruza mashg'ulotlari o'quv soatidan kelib chiqqan holda 1 marta o'tkaziladi. Oraliq nazorat 100 ballik tizimda 20 ball bilan baholanadi. Oraliq nazorat ishi tarkibida mustaqil ta'lim topshirig'i kiradi.</p> <p>Oraliq va joriy nazorat uchun ajratilgan ballning 60% ini to'plagan talabalarga yakuniy nazorat topshirishga ruxsat beriladi.</p> <p style="text-align: center;">Yakuniy nazorat</p> <p>Yakuniy nazorat yozma shaklida o'tkaziladi. Talabaning yakuniy nazoratdagi o'zlashtirishi 100 ballik tizimda 50 ball bilan baholanadi va yakuniy nazorat uchun ajratilgan ballning 60% ini to'plagan talabalar fanni o'zlashtirgan hisoblanadi.</p>	<p>6. VIII. Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati</p> <p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. Z.Mamaraqadbova «Ona tili o'qitish maxsus metodikasi» ma'ruzalar matni T., 2002 y. 300 bet.</p> <p>2. X.G.Gulomova, «Zaif eshituvchi o'quvchilar maktabi uchun ona tili bo'yicha o'quv dasturi». Toshkent. 1998 y. 260 bet.</p> <p>3. G'offorova G., «Nutq o'stirish mashg'ulotlari». T., 1995 y. 250 bet.</p> <p>4. G.Eshturdieva «I-sinfda savod o'rgatish darslari». T., 1996 y. 170 bet.</p> <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>1. Jumaboev M. O'zbek bolalar adabiyoti (darslik) –T.: O'qituvchi, 2002 83,8 (50'z) j 92923869(50)</p> <p>2. Jumaboev M Bolalar adabiyoti (darslik) –T.: O'qituvchi, 2011 83,3 (50'z) j 92 923851 (50 ta)</p> <p>3. George Yule. The Study of Language. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, 2010.</p> <p>4. H. Jamolxonov. Hozirgi o'zbek adabiy tili. 2005, "Talg'in" nashriyoti</p> <p>5. Sh.Mirziyoyev. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent –"O'zbekiston" -2016, 56 B.</p>
--	--

<p>6. Sh.Mirziyoyev. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent –"O'zbekiston" -2016, 488 b.</p> <p>7. Sh.Mirziyoyev. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlari ta'minlash - yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. Toshkent –"O'zbekiston" - 2016, 488 b.</p> <p>8. Sh.Mirziyoyev. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Toshkent –"O'zbekiston" -2017, 104 b.</p> <p style="text-align: center;">Internet saytlari:</p> <p>1. www.ziyounet.uz.</p> <p>2. www.edu.uz.</p> <p>3. www.google.uz.</p> <p>4. www.gov.uz.</p>	<p>7. fanining o'quv dasturi Jizzax davlat pedagogika universitet Kengashining 202__yil "____"____dagi ____-sonli Kengash qarori bilan tasdiqlangan.</p>	<p>8. Fan/modul uchun ma'sul: D.Tangiryova - JDPU Maxsus pedagogika kafedrasi katta o'qituvchisi</p>	<p>9. Taqrizchilar: A.Melibojev –Jizzax viloyat XXQT va MO instituti kafedra mudiri pedagogika fanlari nomzodi M.Tilakova – Jizzax viloyat XTXQTMO Hududiy markazi instituti kafedra mudiri p.f.f.d. (PhD)</p>
---	--	---	---